

Rapport Strandryddeuka 2012:

Strandryddeuka i Lofoten

21.-25. Mai 2012

Versjon 1.1

Innhold

1	FORORD	3
2	SAMMENDRAG	4
3	INNLEDNING	5
3.1	MÅLSETTING	5
4	PROSJEKTETS GJENNOMFØRING	5
4.1	BUDSKAP	5
4.2	TIDSHORISONT	6
4.3	ØKONOMI, ARBEIDSFORDELING OG RAMMEBETINGELSER	7
4.4	MÅLGRUPPE	9
4.5	KOMMUNIKASJONSSTRATEGI OG KANALVALG	10
4.6	HERRELØST AVFALL – HVEM SKAL BETALE?	15
4.7	GJENNOMFØRING	17
5	RESULTATENE AV REGISTRERINGEN	21
5.1	OVERORDNET	21
5.2	RESULTAT OCEAN CONCERNENCY/HOLD NORGE RENT	24
6	KONKLUSJON	30

1 Forord

I ca.1,5 år har det vært fokus på marint avfall i Norge! I løpet av den tiden har 30% av nordmenn fått kjennskap til Strandryddedagen eller strandrydding i følge Ipsos MMI på oppdrag fra Hold Norge Rent.

Det dukker stadig opp artikler i media over det ganske land, og lokale ildsjelers innsatsvilje overrasker en ydmyk prosjektleder.

Værforhold med kraftige stormer har brakt med seg tonnevis av avfall på norske strender, men i følge beregninger utgjør dette kun 15% av de mengder med marint avfall som er i havet. Men 15% av hva, har vi noen formening om hvor mye det egentlig er? Og hvor kommer det egentlig fra?

Rapporten fra Strandryddedagen 2012 slår fast at "med unntak av noen eksotiske innslag, (er den marine forsøplingen i våre farvann) et resultat av aktivitet på norsk jord". Det vil si at vi har mye å hente på å gå igjennom vår egen avfallsadferd i ulike segmenter. God statistikk over mengde og type legger grunnlag for områder man kan ta tak i, og spilles inn til Hold Norge Rent som er med på å koordinere dette arbeidet med etater, som blant annet Klif og Direktoratet for naturforvaltning.

Lofoten Avfallsselskap IKS (heretter kalt LAS) benytter anledningen til å takke alle samarbeidspartnere og ryddedeltakere i Lofoten. En spesiell takk til Aqua Lofoten Coast Adventure, som gjorde det mulig å gjennomføre RIB tur til Yttersida av Lofoten, og som planlegger søppelturisme med rydding under vann!

For kommunene har kontaktperson for marin forsøpling vært Jarle Johansen (Moskenes), Merethe Rosvold (Flakstad), Anja Meland Røed og Bjørn Andersen (Vestvågøy kommune), samt Bjørn Skulbru og Terje André Hansen (Vågan kommune). Takk for deltakelsen.

Når denne rapporten skrives mangler innhenting av avfall fra ryddingene i Horndalen (vi venter på helikopter), men statistikken er med.

Vi benytter også anledningen til å takke Nordland Fylkeskommune som på tampen av sommeren har bekreftet at de bidrar økonomisk til helikopterhenting. Det betyr at det blir ryddet i Vestervika (Kvalvika), Flakstad og Fallkråa, Vestvågøy. Disse to stedene blir da ryddet nå i høst, og resultatet av helikopterhenting vil bli utarbeidet i eget vedlegg/rapport.

Monica Kleffelgård har vært prosjektleder, og har også forfattet denne rapporten.

Leknes, august 2012

Monica Kleffelgård

Informasjons- og kvalitetsleder
Lofoten Avfallsselskap IKS

2 Sammendrag

LAS gjennomførte i uke 21 historiens andre Strandryddeuka i Lofoten. Også i år har LAS tilbudt alle som vil rydde marint avfall om å registre både ryddeaksjonen og hvilket antall de finner av ulikt avfall, mot å få levere det marine avfallet gratis, i utgangspunktet begrenset til en gitt tidsperiode.

Tilbudet gjaldt for de 4 kommunene; Moskenes, Flakstad, Vestvågøy og Vågan

Værforhold har bydd på utfordringer i år, ikke minst for å få innhentet avfallet på yttersida av Lofoten, og det siste ble innhentet nå 18. august. Det er også noe som må hentes med helikopter, og det har vært på vent i påvente av en søknad til Fylkesmannen i Nordland. På bakgrunn av dette har også et par ryddeaksjoner blitt flyttet til høsten.

Allerede etter fjorårets ryddeaksjon ble vi mektig imponert over engasjementet, og vi hadde lyst til å gi noe tilbake. Etter inspirasjon fra Svalbards ryddeaksjoner i fredet område, fikk vi motivasjon til å arrangere en lignende tur her hjemme også. I samarbeid med Aqua Lofoten Coast Adventure inviterte vi til RIB-tur til Refsvika, med besøk i en fredet steinalderhule med primitive hulemalerier, guiding og med et selvsagt innslag av strandrydding. Det ble en kjempeflott opplevelse, som vi håper å kunne gjenta også senere år.

Selv om LAS ikke har vært like aktivt ute med informasjon i år som i fjor, har nok ordet spredd seg likevel, og vi fikk overraskende nok både flere ryddeaksjoner og deltagere.

702 strandryddere har så langt vært i aksjon og ryddet langs sandstrender og rullesteinsfjærer, flo sone og litt til. Disse har fordelt seg på 60 ryddeaksjoner og over 80 kilometer med kystlinje.

I vekt har vi nådd 17,8 tonn (pr 23.08), og dessverre fått bekreftet at det fortsatt finnes svært mye plast i havet vårt.

Statistikken som er samlet inn, vil bli rapportert til Hold Norge Rent og Ocean Concervancy – og forhåpentligvis vil den være med å lette arbeidet med å finne kildene, og få kartlagt endringer over tid. Det er eksempelvis funnet færre plastposer i år enn i fjor, selv om det er flere ryddeaksjoner, men det meste andre øker.

Denne rapporten forteller litt om prosjektets gjennomføring og kommunikasjon, samt resultatet av ryddingen. Og vi håper at den kan være med å bidra til mer strandryddeaktivitet og kartlegging av kilder til tilførsel.

Vi gleder oss over at Lofotens kystlinje er 17,8 tonn* renere enn i vinter, så får vi se hva denne vinterens stormer bringer med seg.

*Mangler innhenting av avfall på 1 ryddeaksjon med statistikk i denne rapporten. Fjorårets henting på dette stedet var på 1,6 tonn, og mengden er nesten tilsvarende i år.

3 Innledning

Etter fjorårets rydderesultat og fokus i lokale media, har marint avfall blitt et begrep som innbyggeren i Lofoten har fått med seg. I en undersøkelse gjort gjennom Sentio Research Group høsten 2011 oppgav hele 55% at de kjente til hva "marin forøpling" er, og hele 66% av disse oppgav aviser som kilde til denne kunnskapen.

Da spørsmålet om ny ryddeaksjon kom opp, kom Lofoten Avfallsselskap frem til at vi var positive til å gjøre en ny ryddeaksjon, men med et mindre budsjett og omfang enn i 2011.

Med tanke på fjorårets ryddeaksjon, var vi svært spent på hvordan årets aksjon ville arte seg, både i kilo og i antall deltagere. Siden mange steder nå var ryddet én gang allerede, gikk vel tankene dit henn at det ikke var så mye avfall som lå igjen der ute. Og med mindre budsjett til kommunikasjon, var det vel mer enn drøm eller en realitet å nå fjorårets deltagerantall.

I november 2011 ble imidlertid også Lofoten rammet av stormfloa Berit. Selv om vinden ikke ble like sterk som forventet, kom vannet rekordhøyt opp (stormflo), og når den trakk seg tilbake lå det store mengder plast, plank og annet marint avfall igjen på land – og ganske langt oppe på land.

Tilbake lå altså tusenvis av små plastbiter, i hard eller myk plast, gjerne sammenfiltret med tang. Det lå selvsagt andre ting der også og dette fikk innbyggerne til å få øynene opp for hvilket stort problem marint avfall er, og det var definitivt ikke pent å se på.

Med utgangspunkt i fjorårets erfaringen ble det lagt opp til en ny Strandryddeuka, uke 21, 21-24.

3.1 Målsetting

Hovedmålet for ryddeaksjonen er:

- 1) Rydde mest mulig marint avfall langs kysten (flosone) av Lofoten.
- 2) Kontinuitet i registrering av avfall for å se endringer, kilder og avfallstyper langs kysten av Lofoten, slik at resultatene kan bidra til å redusere fremtidig forøpling.
- 3) Holdningsendring blant befolkningen.

4 Prosjektets gjennomføring

4.1 Budskap

Årets budskap er som følgende: ta ansvar for naturen og den forøpling som skjer i den. "Anything else you're interested in is not going to happen if you can't breathe the air and drink the water. Don't sit this one out. Do something" (Carl Sagan). Selv om det er et skremmende bilde som tegnes, er det viktig å få frem kjærligheten. Kjærligheten til naturen og omgivelsene våre som alle dugnadsfolk viser når de gir av sin tid til fremtiden. Og vi har selvsagt tro og håp om at det nytter å rydde opp, men også overbevisst om at man må gjøre noe nå.

4.1.1 Resultat

Budskapet fungerer veldig bra når man har målgruppens hele oppmerksomhet. For eksempel i undervisning og fordragssammenheng. Da får man vist litt flere bilder og forklart litt rundt, for å vise alvoret – men det er samtidig tid nok til å fortelle om kjærligheten og at det nytter å gjøre noe. Og det er jo målet at de tilhørerne skal bli mer bevisst, både på forsøpling, og ta ansvar for opprydding.

I forbindelse med en miljødag og ett foredrag som ble holdt for Leknes skole, trinn 9, så ble det kommentert i avisen etterpå at foredraget om marin forøpling gjorde størst inntrykk, og tilbakemelding fra arrangøren var også at det var bra.

I tillegg fikk deltagerne i til førpremiéren på dokumentarern "Nord for Sola" også tilsvarende foredrag.

Gjennom presse og distribusjon på papir og nett fungerer det nok bedre med et enklere budskap. Det er bedre å ha fokus på strandrydding som en aktivitet – med hvor og hvem som rydder, og ikke minst hva man finner.

Årets flyer med informasjon om Strandryddeuka

4.2 Tidshorisont

Selve kampanjegjennomføringen ble satt til uke 21. den 21-24.mai. Den nasjonale strandryddedagen 5. mai er litt tidlig etter Lofotske forhold. Vi var forbredt på at "uka" ville bli lang i år også, og at den er væravhengig. Det er også et poeng å få den etter 17. mai, siden mange rydder langs veiene og i egen hage på denne tiden. Mange slår riktignok ryddedugnadene sammen, men det er vel der vei og strandkant går side om side.

Gjennomføring av RIB tur til Refsvika med strandrydding var søndag 20. Mai.

4.2.1 Resultat

Lofoten Avfallsselskap er godt fornøyd med at den nasjonale strandryddedagen ble flyttet til våren. Selv om ikke vi kunne følge opp 5.mai, så fikk vi et nasjonalt informasjonstrykk i media fra sentrale hold, noe som gav ekstra drahjelp. Selv om været ikke stod oss helt bi i år, føler vi likevel at tidspunktet for Strandryddeuka er riktig, og folk melder seg opp både før og etter for gjennomføring, så det fungerte bra.

På grunn av været har det imidlertid bydd på problemer med innhenting av det siste avfallet. Sommeren 2012 var preget av mye kaldt vær og vind. For mye bølger forsinker henting av avfall i Refsvika på Lofotodden. I tillegg vil avfallet fra Horndalen bli hentet med helikopter i nærmeste fremtid.

4.3 Økonomi, arbeidsfordeling og rammebetingelser

Som i fjor, er vårt tilbud til kommunene og befolkningen at vi tar imot det marine avfallet gratis mot at funnene er registrert i skjema. Samtidig bidrar vi med innhenting av store avfallsmengder, og der koordinator ikke har mulighet til selv å transportere avfallet. I hovedsak gjelder dette biltransport.

Ut over dette vil henvendelser om støtte til skoleklasser og transport behandlet enkeltvis.

LAS holdt selvfølgelig også kostnaden med sekker til å samle avfallet i.

Til forskjell fra i fjor, gav vi ikke ut godtgjørelse til skoler og foreninger, i år var det derfor kun den indre motivasjon som ble gjeldende drivkraft.

4.3.1 Kommunenes bidrag

Samarbeidet med kommunene har ikke vært like nært som som ved fjorårets aksjon. Det ble vel antatt at årets rydding var samme fremgangsmåte som fjorårets, og LAS har ikke tatt initiativ til møter ut over det. LAS inngår i et prosjekt med kommunene i Vest-Lofoten vedrørende forsøpling generelt, men dialogen utover dette har vært mer sporadisk på telefon, og gjerne i forbindelse med andre saker.

Alle kontaktpersoner var imidlertid invitert til arrangementet med filmvisningen av "Nord for Sola".

Av året har vi lært at det er behov for tettere dialog med kommunenes representant, spesielt for større involvering i prosjektet, både ut mot innbyggeren og internt i kommune administrasjonen. Vi tar dette til etterretning. Vågan kommune har bidratt til henting av avfallet i noen tilfeller, og alle kommunenes rådhus har bidratt med informasjon og utdeling av sekker og skjema.

I tillegg har Vestvågøy kommune hatt et pilotprosjekt med miljødag for 9. trinn, etter inspirasjon fra prosjektet Miljøjournalistene (Klif). I pilotperioden var det to skoleklasser fra Leknes skole som var med. Dagen begynte med foredrag om marin forsøpling, visning av dokumentarfilmen Nord for Sola, samt en praktisk oppgave med å lage kunst av marint avfall som de hadde plukket på forhånd.

*Dette er Kåre! Laget av de tre jentene Jenni Fagerås
(Ikke på bildet), Tora Dahlheim og Hilde Laumann
(foto. Kai Nikolaisen, Lofotposten)*

4.3.2 Sponsorer

Avfallstransportleverandøren Østbø AS, avdeling Lofoten – har gitt snill pris på henting av avfall ved henting på restavfallsruta.

Boreal Transport (tidl. Veolia) gav også svært gode priser på buss.

Aqua Lofoten Coast Adventure er årets nykommer, med et stort engasjement og innsatsvilje fra Therese Amalie Larsen ble det til et samarbeid der vi loddet ut plasser på en RIB tur til Refsvika, der deltagerene ryddet marint avfall. Aqua Lofoten Coast Adventure frakter også avfallet inntil Reine havn.

4.3.3 Resultat

De fleste kostnader i prosjektet Strandryddeuka er variable, og påløper etter ryddeaksjonenes beliggenhet og innsamlet mengde.

Ut fra fjorårets omfang av rydding, og at egeninnsats i kommunikasjon i tid og kroner var lavere, gikk vi ut i fra at resultatet skulle bli mindre i år. Der tok vil gledelig feil, resultatet er foreløpig på 17,8 tonn

Det er kun utgifter til sekker som er faste kostnader.

Henting av marint avfall blir i år i samarbeid med Nordland Fylkeskommune, og faktiske kostnader er ennå ikke klare, derfor holdes kostnader med helikopter, kranbiler og storsekker utenfor denne oversikt inntil de faktiske kostnader foreligger. Dette vil bli skrevet i egen rapport/vedlegg.

Artikkel/tjeneste		nettobeløp
Busstransport, skole		4 814
Sekker		15 962
Restavfall (1,56,- kr/kg)	18000	28 020
Transport av avfall*		23 300
Sum		72 096

*tatt med på ordinær bedriftsrute.

Arbeidstid på prosjektleder og i mottaket, er ikke inkludert i denne oversikten. Siden husholdningsavfall skal hentes inn etter selvkostprinsippet, går utgiftene til strandrydding av LAS sitt overskudd fra næringsvirksomhet.

4.4 Målgruppe

Målgruppen var i større grad voksne mennesker i år. Det er flott å få med skoleelever, men terrenget flere steder egner seg for litt større barn/ungdom og voksne. Det er imidlertid en god ting at barn, ungdom og voksne gjør dette sammen i fellesskap. Det er dessuten fint at voksne blir oppmerksomme på hvor stort problemet er, for at de lettere kunne påvirke sine omgivelser til endret adferd.

Barn og unge er selvsagt også viktige, ikke minst med tanke på at de er vår fremtid, og at det er viktig at de får med seg gode holdninger fremover, men det viktigste er altså at de voksne tar ansvar.

4.4.1 Resultat

Antallet ryddeaksjoner har økt betraktelig fra 39 i 2011 til 60 i 2012. Både Vågan og Vestvågøy har økt godt i antall, og det på tross av at vi ikke kunne tilby godtgjørelse til foreninger og skoler for utvalgte strender!

	2011	2012	endring
Moskenes	4	3	-1
Flakstad	5	5	0
Vestvågøy	20	33	13
Vågan	10	19	9
Sum	39	60	21

Det var i år færre skoleklasser som ryddet, spesielt i Moskenes. Av de tre ryddeaksjonene var én i regi av LAS, én gjennomført av konfirmantene i Human Etisk forbund - og der Aqua Lofoten Coast Adventure var involvert i begge.

Følgende skoler var involvert i ryddingen gjennom LAS; Ørsnes, Bøstad, Eltoft, Fygle, Leknes og Vikten (Elever fra Ballstad skole var "lånt" inn av Kremmervika Rorbuer)

Det er fortsatt mange "ildsjeler"/enkelpersoner og innbyggerforeninger som står bak ryddeaksjoner, men vi så også næringslivet tilstede. Tynt representert riktignok, men et veldig bra initiativ av Kremmervika Rorbuer (Ballstad), Unstad Camping (Unstad) og Lofotprodukt (Gravdal/Leknes). For ikke å snakke om Aqua Lofoten Coast Adventure. Vi håper for fremtiden at flere følger deres eksempel.

Organisasjoner/interessegrupper som Lofoten Ornitologiske forening, Malnes Caravan og Miljøagentene i Kabelvåg var også representert i år.

4.5 Kommunikasjonsstrategi og kanalvalg

Tematikken marin forsøpling har i grunnen surret og gått i media i hele vinter. Først med resultater, så "stormen Berit", ildsjelsprisen og så debatten om hvem som skal betale for avfallet som finnes rundt omkring, før oppladningen til årets aksjon.

I tillegg har jo Hold Norge Rent gjort en fabelaktig jobb med mediearbeid frem mot strandryddedagen. Slik at mange innbyggere hadde fått med seg problematikken, og hadde den relativt "top of mind" når Strandryddeuka var i gang. Med andre ord en viktig nasjonal drahjelp.

Strandryddeuka havnet imidlertid på samme tid som Avfall Norges kampanje "fra null verdi til full verdi". Å ha to likestilte kampanjer ut på samme tid, fungerte heller dårlig, og den nasjonale kampanjen ble derfor i større grad prioritert denne gangen. Men med fokus på avfall som verdi, handler det uansett om å ta vare på avfallet slik at det får verdi og ikke er søppel.

4.5.1 Internkommunikasjon

Som et kick off til strandryddinga fikk alle ansatte med følge, tilbud om å komme til førpremiére på filmen Nord for Sola. Arrangementet inkluderte også et kort foredrag om marin forsøpling og ryddejobben som er gjort i Lofoten. Mange benyttet seg av dette tilbudet, men dog ikke alle.

I forbindelse med RIB tur arrangementet, var også en plass forbeholdt ansatt, i tillegg til prosjektleder. Siden det ble et større frafall grunnet sykdom, rett før avreise – og andre som sto på lista naturlig nok hadde lagt planer for søndagen når forespørselen kom så nært opptil, ble det fylt på med flere ansatte. Det endte med at 3 ansatte dro, i tillegg til daglig leder og prosjektleder.

Og tilbakemeldingene var at de fikk et bedre inntrykk av hva marint avfall er og satte pris på det engasjementet som arbeidsgiver har. Og det var givende å bidra til ryddingen.

Av driftsmessig kommunikasjon, fikk alle miljøstasjoner en mail om hvordan de skulle håndtere mottak av marint avfall, ved å passe på at de fikk mottatt utfylt skjema ved siden av, slik at de fikk levert det avfallet de hadde samlet gratis. De hadde også egne innveingskoder for både marint avfall med registreringsskjema og dermed gratis å levere, og de uten, som måtte betale for det. Og de ble gitt beskjed om at skjema og veiebillag skulle leveres prosjektleder. På grunn av liten bemanning siden selskapet ble tatt ut i streik, og bruk av ferievikarer glapp det i noen tilfeller, men i alle fall har alle skjema kommet til rette. De mangelende vektene har blitt estimert.

4.5.2 Presseomtale

Det er ingen tvil om at massemedia gjør en svært viktig jobb med å få ut et viktig budskap. Som kjent er ikke "søppel" et såkalt "høy interesseprodukt" for folk flest, og utfordringen er oftest å gjøre en sak så interessant at publikum leser om saken, og erverver den kunnskapen som blir formidlet. Saker med nyhetsinteresse, som avdekkingen av dumping av avfall under Djupfjordbrua i Moskenes ble til

god hjelp for et godt budskap, og ble dekt av medier også ut over Lofoten (se punkt 4.5.3). I tillegg til at det er fint å lese om lokale helter som rydder og står på.

Mediedekningen av marin forsøpling har i grunnen holdt seg oppe i løpet av hele det første halvår. Saker som Hold Norge Rents "ildsjelspris" og diskusjonen hvem som skal betale for avfallet, er saker som har vært med å holde marin forsøpling "top of mind". Så selv om selve mediedekningen av selve strandryddeuka ikke var så stor, så var det mye relatert som nok setter seg i hukommelsen likevel.

Her er et utvalg av artikler som var på trykk eller web.

Lofot-tidende

Lofotposten

Lofot-tidende

Miljøagentene på strandrydding

Miljøagentene i Vågan har også i år deltatt på strandryddeuka.

[illegible]

Lofot-tidende

Trakk vinnere av RIB-tur

■ LAS og Aqua Lofoten Coast Adventure har trukket ut de heldige som får en guidet RIB-tur, mot at de bruker litt ekstra tid på strandrydding.

AV LENA SOLVOLL

-Bakgrunnen for turen er at ønsker å sette fokus på miljøforurensning som feiereken både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Etter at ekstremt som Berit har herjet kysten, det mye søppel som havner i havet. 15 % av dette havner strender rundt om i landet, og er nødt til å få mobilisert og kan av krefte til å rydde opp mer informasjon - og kvalitets der ved Lofoten avfallsbeholdning Monica Kleffjord.

Med seg på prosjektet har hun Therese Larsen som er en av de mest kjente lederne i Aqua Loftens Grønne Adventure. Larsen samlet inn 10 tonn strandsjøppel på strandsjøddagen i høst, på eget initiativ.

- Det blir en fantastisk guttur som går mot Lofotod gjennom Moskatraumen og ut Yttersida. Her får man muligheten til å oppleve fuglereservat og selkolonien som ligger la lra. Videre drar vi til Silsandneset hvor steinalder

- Alle påmeldte er fra Lofoten og er abonnenter hos LAS og trekker 16 vinnere som gleder seg til å dra på tur i to biler 20. mai. Om datoen ikke passer for noen har vi en reserve liste med vinnere som overta eventuelle ledige plasser. Kjeftig glede som også skal være med på bilturen.

Her er vinnerne
 ● Lise Mangseth, Ballstad

- Karita Sivertsen, Leknes
- Rose-Marie Arntzen, Napp
- Merethe Andreassen, Leknes
- Siri Listau Johansen, Kabel
- Stian A. Jakobsen, Svolvær
- Arthur Veines, Bostad

Monica Kjøffeldt, Judith Svertsen og Therese Ralsken trakk vinnerne på Vest-Lofoten leirsmannskontor. Svertsen som er konsulent på leirsmannskontoret så til at trekningen gikk riktig for seg.

● Karin Aagled-Nilsen, Svebøvær	● Magnus Hålum, Ballstad	● Brynjar Helgesen, Kabelvåg
● Siv Berntsen Johansen, Leknes	● Erla Ralsken Iversen, Svebøvær	● Rune Steinkvold, Leknes
● Eivind Cudde, Sandnessjøen	● Ole Alvsbakk, Fvabølset	● Kari Ødehagen, Rømsen

• **LEWIS CROOK, 2007** • **BOB SMITH, 2007** • **ALICE UNDERHILL, 2008**

Lofotposten

Lofot-tidende

Lofotposten

Lofot-tidende

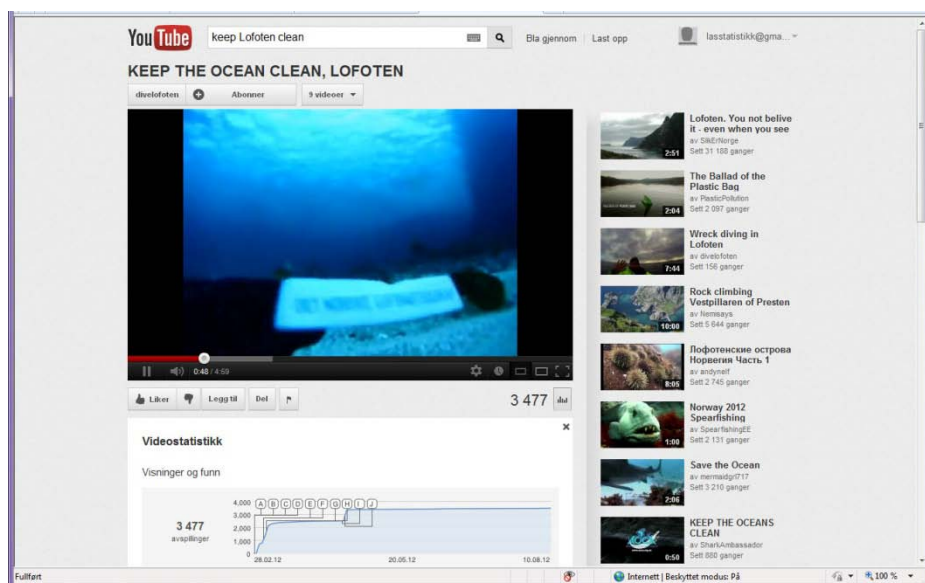

Lofotposten

Lofot-tidende

4.5.3 You tube

I starten av mars, ble det også tatt opp en liten videosnutt under Djupfjordbrua. Filmen er laget av Aqua Lofoten Coast Adventure, og viste hvordan noen hadde kastet panelovner, stellebord og stekepanner ut i fjorden, i stedet for å levere det til miljøstasjonen. Opptaket er helt uten lyd siden det er tatt opp under vann, noe som gir en spesiell effekt som er med på å forsterke inntrykket. Snutten ble lagt på youtube, og ble dekket av lokalavisa, der det ble fanget opp av flere aktører rundt i Norge. I løpet av kort tid hadde filmen blitt sett av hele 3477 personer (per 10. august).

For å finne
snutten, gå til
www.youtube.com
Søk etter "keep
Lofoten clean".

Når man har avdekket et slikt negativt funn, er det viktig å ha en plan for å få ryddet opp i bakhånd. Og Therese i Aqua Lofoten er initiativtaker til å ha en ryddedugnad under vann(!) i løpet av høsten, der dykkere med hev og senk sertifikat er invitert til å bli med, og det er laget en "snill" pris for de som kommer langsveisfra. Vi venter spent på resultatet av denne.

4.5.4 Egne online kanaler

Siden innbyggerne i Lofoten begynner å få et forhold til marin forøpling, har vi laget en egen landingsside på nettsiden. Her vil det etter hvert bli lagt ut flere rapporter, og relevant informasjon som omhandler strandrydding.

I tillegg har vi aktivt benyttet facebook, og deltagere på ulike ryddeaksjoner har også delt bilder med oss ved å laste de opp her. En fin møteplass, og har 237 tilhengere perr august 2012.

Her har vi også forsøkt oss på å lansert datoer for ryddeaksjoner, på Haukland og Vestervika.

På www.las-lofoten.no har vi laget egen underside med strandrydding, i tillegg til artikler med informasjon om RIB tur etc.

4.5.5 Foldere

Også i år ble det trykket opp en folder som man kunne dele ut fra servicetorgene i de respektive kommuner, miljøstasjonene og LAS administrasjon. I årets aksjon ble det ikke sendt ut foldere per post til aktuelle standryddere, slik som det ble gjort i 2011. Folderene ble derimot sendt som vedlegg i mail til de som hadde behov for informasjon(kontaktet oss), samt de som var kontaktpersoner i fjorårets aksjon.

Innsiden og baksiden. Forsiden er avbildet i pkt. 4.1.1

4.5.6 LAS Miljønytt

Det er også en liten informativ oppfølger i LAS Miljønytt. Informasjonsbladet går ut til alle husstandene i Lofoten, cirka 9500 stykker. Også denne utgivelsen bærer preg av strandryddinga kom samtidig med den nasjonale kampanjen til Avfall Norge, som Lofoten Avfallsselskap også var en del av. Det viktigste var likevel å få distribuert den praktisk informasjon som var nødvendig for å bli med.

Strandryddeuka

Vi gjentar suksessen fra i fjor, og inviterer til nok en Lofotdugnad for å rydde mer marint avfall.

Takket være Deres engasjement og ønske om å rydde. Ja vi har hatt noen henvendelser siden stormen Berit var på visit! Og har på bakgrunn av det valgt å tilby gratis mottak av marint avfall, mot registrering. Det blir i hovedsak samme opplegg som i fjor, og er du fersk rydder gjør du som følgende:

- Registrer deg hos LAS på monica@las-lofoten.no eller pr. tlf.
- Da får du også registreringsskjema til å notere ned hva du finner.
- Blanke sekker deles ut på rådhuset, eller hos LAS administrasjon.
- Avfallet leveres på miljøstasjonen sammen med skjema. Når skjema er fylt ut, leveres avfallet gratis.

Årets strandryddeuka er lagt til uke 21: 21.-25. Mai, men det vil nok forekomme ryddeaksjoner rett i forkant og etterpå.

Vi oppfordrer til å annonserer din ryddeaksjon på vår facebookside, da kan du kanskje få assistanse fra folk som bor andre steder i Lofoten enn i ditt nabolag. Det kan være mange som har lyst til å bidra til et renere Lofoten, men ikke bor ved fjæra eller tilhører din organisasjon.

Har du en bedrift, har vi god plass til flere sponsorer. Ta kontakt med oss om du ønsker å bidra.

Og ta gjerne bilder og send oss, slik at vi får lagt på facebook, både før og etter. Da er det lettere å dokumentere hvor avfallet kommer inn.

Mer informasjon finner du på www.las-lofoten.no
Følg også med på vår facebookside www.facebook.com/las-lofoten

Sponsor:
Strandryddeuka 2012

Aqua Lofoten Coast Adventure

Partnere:
Vågan kommune
Vestvågøy kommune
Flakstad kommune
Moskenes kommune

før: PC-skjerm

Fra null verdi til full verdi!

Sykkellykt

Alt du kildesorterer blir til noe nytt. Da spares råstoff, energi og miljø. Takk for at du er med!

sortere.no

Kildesortering på nett

Informasjon i LAS miljønytt 1-12

4.5.7 Resultatet og anbefaling av kommunikasjonsmixen

Siden omfanget av ryddeaksjonen i utgangspunktet var mindre enn fjorårets, var også kommunikasjonsinnsatsen i tråd med det. Vi gikk roligere ut, men resultatet viser at engasjementet og viljen i stor grad er til stede og deltagelsen overgikk all forventning.

En stor takk til alle samarbeidspartnere som har vært med å sette marint avfall på agendaen.

4.6 Herreløst avfall – hvem skal betale?

Per i dag er avfall i det offentlige rom definert som "herreløst avfall". I Norge har et prinsipp om at forurensere betaler, d.v.s. at den som har forsøplet/forurenset er eieren av avfallet – og da har et ansvar for å få plukket det opp. Men i praksis ser man at dette kan være vanskelig siden eier ikke kan identifiseres, samt at det kan være mye ryddejobb og liten vilje. I det offentlige rom blir det derfor kommunen som blir sittende med ryddansvaret og kostnaden.

En annen sak er at grunneier historisk sett har hatt førsterett til de "ressurser" som kommer fra havet. Problemet er bare at av det som kommer i dag, er en stor del marint avfall til besvær og nok en gang til stor kostnad.

Debatten som var i media her på senvinteren viser at dette er komplisert for hvermanns å forstå. "Man skulle jo tro at hvis man bidro til å rydde, så må jo LAS eller kommunen ta regningen". Men så enkelt er det jo ikke, det er jo også et spørsmål om penger og finansiering.

Det koster jo tross alt penger i alle ledd, både med håndtering av avfallet, samt behandling og transport. Det er avgifter som skal betales og mennesker som skal ha lønn. Og marint avfall er et globalt og stort problem, som betyr at vi snakker større og uoversiktlig kostnader.

For å bidra med statistikk og dermed bedre data om omfang og kilder har LAS sagt ja til å ta imot marint avfall gratis i regi av Strandryddeuka, mot at de registrerer på skjema fra Hold Norge Rent (Ocean Concervancy) hva de finner. Hvis de ikke registrerer, så må de betale restavfallspris.

Som man ser av avisskriveriene her, så er ikke det ok for alle.

Stort sett så får vi i LAS mange og gode tilbakemeldinger på v  rt engsjement mot marin forsøpling, men noen blir altså irritert over at de ikke får levert uten å registrere avfallet. Og noen bruker også det som begrunnelse på at de ikke rydder i år, de vil vente til vi ikke registrerer l  ngre. Men det er heldigvis et fåtall, og de fleste har også forståelse for hvordan ansvarsbilde henger sammen.

Og så kan vi allefall slå fast at vi i LAS gleder oss til ansvarforholdet blir avklart i den nye Stortingsmeldingen i Miljøverndepartementet, som er under utarbeidelse.

4.7 Gjennomføring

4.7.1 RIB tur

For å få ytterligere oppmerksomhet rundt marin forsøpling og få ryddet mer marint avfall på yttersiden av Lofoten, ble det etablert et samarbeid med Aqua Lofoten Coast Adventure, der man "loddet" ut plasser på en opplevelsestur med RIB og guiding i Refsvika. Dette var også i høyeste grad for å få gitt noe tilbake til Lofotens innbyggere, som har bidratt så mye til strandryddingen.

For å kunne delta i "konkurransen" måtte man bo i Lofoten, d.v.s. være abonnent hos LAS, og man kunne selvsagt føre opp så mange man ville i husstanden, men plassene ble trekt enkeltvis.

Trekningen ble gjort en drøy måned etter at man hadde annonsert "konkurransen" og vi spurte pent om politiet kunne gjøre trekningen for oss, siden man også kjente enkelte som hadde satt seg på liste, og gjerne ville få frem at det var nøytral trekning.

Vi fikk 51 stykker som meldte seg på konkurransen, og vi trakk 16 deltagere, samt 5 reserver. Selv om RIB-turen hadde vært omtalt i avisene, samt på egne nettsier, har vi nok ikke klart å nå ut til så mange som vi ønsket. Tilbakemelding i ettertid viste at det var flere som ikke hadde fått det med seg.

Erfaringen ble også at når dagen nærmet seg var 5 stykker i reserve var alt for lite. Mange frafall i siste liten grunnet sykdom, manglende barnevakt eller jobbrelatert frafall. Vi lærte med andre ord det at det er håp for å bli med inntil få timer før avreise.

Været var jo også en utfordring, men på forunderligvis ble bølgende mindre enn først antatt, og vi fikk en fantastisk tur fra Reine og rundt Lofotodden. Vi fikk plukket masse avfall, og flere fikk en a-ha opplevelse også over hvor mye det var, og hvor viktig det er å få ryddet opp. Det gav faktisk en svært god følelse for hele arrangementet, det å ha bidratt med noe givende.

Spente deltagere klare for tur. Her får de en liten innføring i Lofotens historie og geologi.

Sånn ser det ut når havet har kastet på land planker og plast – hulter til bulter. Utrolig nok fant man også hele lyspærer som havet har "lagt" forsiktig fra seg.

Deltagere venter på tur til å gå inn i Refsvikhula. Den har primitive hulemalerier, og er trolige brukt i gamle riter.

Det ble funnet en flaskepost, som en av deltakerene forsøker å tyde.

Foto: Per Kirkesæther

Garn og tau gror ned, men det er der. Vi fikk skjært løst og ryddet en masse av dette.

Foto: Per Kirksæther

En fornøyd gjeng med dagens fangst!

4.7.2 Registrering av avfall

De alle fleste som er med og rydder, registrerte hva de fant på skjema fra Hold Norge Rent. Det gir oss en pekepinn på hva det som finnes i havet, og indikerer hvilke kilder det kommer fra.

Dette er en svært viktig jobb for å få dette kartlagt, for å få identifisert kildene til å få stoppet tilførselen.

Spesielt plast i alle former og varianter er en utfordring, og vi så eksempler på at garn og plast som har "morknet" opp, og faller fra hverandre når man forsøker å rive i det.

Vi oppfordrer derfor våre deltagere til å være flinke med å bruke skjema. Vi har forståelse for at det kan være vanskelig å motivere enkelte ryddedeltagere til å registrere hva man rydder, da det tar litt lengre tid – men det er som nevnt en viktig del av jobben med å få bukt med nytt marint avfall.

4.7.3 Evaluering av registreringsskjema

Skjemaet fungerer ganske greit. Siden det ble ryddet i Lofoten i fjor vår, har man fått med nye kategorier som isopor og udefinerbare plastbiter.

Bra at også engangsgriller har kommet med på skjema. Det som savnes i større grad nå, er en diskusjon om hvordan vi kan bruke tallene opp mot forbrukeradferd. Ta for eksempel kategorien matemballasje/takeaway, der takeaway i høyeste grad går mot gatekjøkken og spiseri spesielt, mens matemballasje inkluderer alt det har vært næringsmiddel i, d.v.s. i hovedsak husholdningsemballasje fra husholdning, fra fritidsbolig, båttrafikk (fiskebåter, fritidsbåter med flere) eller utflukter. Ved eksempelvis å skille disse, kan man finne mer ut hvor målgruppen nås for informasjon.

I tillegg til matemballasje, er det også store mengder annen husholdningsemballasje, som f. eks dusjsåpe, klorin og rengjøringsmiddel. At når det da i tillegg står "mat" i parentes bak kategorien plastflasker, så blir det enda mer komplisert, for da vil de i prinsippet ikke bli registrert.

Å lese statistikk er også å vurdere resultatene for kategorier opp mot hverandre, og kanskje kan slike kryssvurderinger være med å hentyde forbrukersituasjonen. Og kanskje bør skjema evalueres ut fra denne tankengangen. For eksempel, om det fantes en kategori som tok for seg annen plastemballasje enn mat, ville det indikere mer situasjonen der avhendignen skjedde. For eksempel vil matvareemballasje av type pølsepakker, ketchupflasker, kjeks og drikkeflasker kanskje hentyde litt mer mot tur og friluftsmarkedet, mens klorin, oppvaskbørste, dusjsåpe, skyllemiddel indikere mer en situasjon med fullhusholdning. I kommunikasjon og avfalls løsninger er det forskjell på å nå ut til folk som liker å gå tur i naturen til bobilturister eller hyttefolk.

Og hva med snusbokser? De telles ikke i det hele tatt, men det finnes flere av de enn av tobakk- og røykpakker.

I tillegg har du Q-tips, som muligens slippe ut gjennom renseanlegg, eller der kloakken renner rett ut i vannet. Veistikker, spraybokser og plastør er andre kategorier som bør vurderes.

Dette er typiske funn på strender i Lofoten; drikkeflasker, oppvaskmiddelflasker og husholdningsemballasje (dobbel dusj). Den hvite der, kan det være noe til et motorkjøretøy??

Foto: LAS

I årets aksjon fant vi også landbruksplast, som det gratis å levere inn- og som det er god returordning på. Å føre på slike kategorier kan jo også være med på å se hvor god returordninger virker, kan være interessant å høre om andre har erfaringer med det.

Udefinerbare plastbiter og isopor må gjerne spesifiseres litt mer, kanskje i størrelse – og gjerne skille mellom hardplast og myk plast. Som man ser av bildet under, så er det uendelig mange av de små bitene, og selv en pliktoppfyllende prosjektleder gav opp å telle når det er slike mengder.

*Mange små biter av plast, er nesten umulig å telle og å plukke opp.
Foto: LAS*

4.7.4 Innhenting av det marine avfallet

LAS oppfordrer til at ryddeaksjonene kan levere avfallet selv, men i store ryddeaksjoner kan det være et problem å få fraktet avfallet og da har vi likevel stilt med bil fra Østbø, som har samlet inn avfallet når de hadde restavfallsbilen i nærheten av ryddeaksjonen. Alle disse som har fått bistand til transport, har fraktet avfallet til kjørbær vei.

Unntakene er Horndalen, der vi har vært behjelpelig med helikopter og fra Refsvika, der Aqua Lofoten Coast Adventure frakter det inn til Reine med båt. Til det marine avfallet som blir hentet med helikopter trengs også bil med kran/krok for å løfte om bord storsekker.

Det har fungert fint med henting av marint avfall gjennom Østbø, alle kilo er behørlig veid inn og rapportert til prosjektleder.

Foto: LAS

4.7.5 Innlevering av skjema

For å få levere gratis det marine avfallet, måtte ryddekoordinatoren levere skjema inn til vektoperatøren på miljøstasjonen. Det gikk stort sett veldig greit. Der avfallet ble hentet i regi av oss, ble skjema levert til kontoret direkte.

Det var kun noen få stykker som hadde fylt ut feil, og så er det noen som har avtale med enkelt kommuner med betaling og henting – og har da kun med vekt i disse resultatene.

Avfallet også veiet inn, og veieseddel leveres med skjema til prosjektleder.

5 Resultatene av registreringen

5.1 Overordnet

Tabellen viser en oversikt over de resultatene som ble registrert i 2012 (mangler vekt for Horndalen) ved denne fremstillingen.

Sted	Moskenes	Flakstad	Vestvågøy	Vågan	Sum
Kg**	1200	1460	11920	3205	17785
Sekker*	35	170	449	225	879
Antall deltager	44	47	402	209	702
Antall meter	600	5250	63955	11300	81105
Tid i timer***	2,5	18	123,5	39	183

*Antall sekker gir en viss pekepinn, men husk at mye også ble levert utenom sekkene.

** Det er korrekte innveier for Moskenes, Flakstad, Vestvågøy, men Vågan har vi måttet estimere deler av vekten, og da har vi brukt et forsiktig estimat ut fra antall sekker som er rapportert. Det er derfor grunn til å tro at vekt i Vågan er noe høyere enn det som kommer frem på tallet.

*** Et svakt tall siden flere ikke har rapportert dette i timer.

5.1.1 Total mengde

Tilsammen ble det samlet inn **17,8 tonn marint avfall** i løpet av kampanjen.

Leah og Annaball hjelper bestefar og rydde marint avfall på Unstad.

Foto:T.Krogh

5.1.2 Total lengde og ryddesteder

En total lengde på over 8 mil (!) er overveldende bra. Selv om dette er selvrapporterte meter, gir det en god indikasjon på omfanget. Strekningen har økt i 3 av 4 kommuner, og bare i Moskenes kommune har det gått tilbake. Det skyldes nok at Sørvågen skole i fjor hadde et stort engasjement, og gjorde en kjempejobb, men ikke har vært med i år.

	Antall meter		
	2011	2012	endring
Moskenes	2900	600	-2300
Flakstad	4300	5250	950
Vestvågøy	36160	63955	27795
Vågan	6400	11300	4900
	49760	81105	31345

Til sammen ble det gjennomført 60 ryddeaksjoner,

Sted	Kommune	Sted	Kommune
Refsvika (konfirmant)	Moskenes	Skjelfjordosen	Flakstad
Refsvika (RIBtur m/LAS)	Moskenes	Vareid	Flakstad
Toppøya	Moskenes	Kilan	Flakstad
		Horndalen	Flakstad
		Justnes	Flakstad
Sum	3	Sum	5

Sted	Kommune	Sted	Kommune
Unstad	Vestvågøy	Årstein-Langosen	Vågan
Løkta	Vestvågøy	Langosen-Årsteinøy	Vågan
Kvalhaugen/Eggum	Vestvågøy	Årstein –Naustene-Osen	Vågan
Uttakleiv strand	Vestvågøy	Ørsnes, skole-vika	Vågan
Vik strand	Vestvågøy	Ørnses , Silsanden	Vågan
Gjermesøya (speider'n)	Vestvågøy	Gimsøyungene Naturr.	Vågan
Steine (kajakklubb)	Vestvågøy	Vassosen/Kariosen	Vågan
Finstad	Vestvågøy	Festvåg mot Sundlandsfj.	Vågan
Hauklandstrand	Vestvågøy	Brenna - Festvåg	Vågan
Lilleidet	Vestvågøy	Smedvika	Vågan
Sandberg/Bergsøya	Vestvågøy	Storvågan	Vågan
Kollvika	Vestvågøy	Øra, Kabelvåg	Vågan
Malnes	Vestvågøy	Gjersvold nord	Vågan
Skreda	Vestvågøy	Altervågsosen	Vågan
Sund og nordover	Vestvågøy	Kjønnvika, Ørsnes	Vågan
Gjermesøya (kremmervika)	Vestvågøy	Brettesnes	Vågan
Kremmervika	Vestvågøy	Gjersvold	Vågan
Rammvika	Vestvågøy	Årvika-strenden	Vågan
Stabbosvika	Vestvågøy	Badebukta*	Vågan
v/Buøyveien	Vestvågøy		
Skokkelvika	Vestvågøy		
Stamsund, lita vik	Vestvågøy		
Lyngedal	Vestvågøy		
Kartneset/Moland	Vestvågøy		
Holsøya	Vestvågøy		
Bjørnsand	Vestvågøy		
Storeidet V(Lofotp.)	Vestvågøy		
Langneset	Vestvågøy		
Steine (grendelag)	Vestvågøy		
Storeidet Ø(miljødag)	Vestvågøy		
Strand i Rolfsfjord	Vestvågøy		
Steinsodden	Vestvågøy		
Sum:	33	Sum: 19	

*Levert inn og betalt av kommunen, har ingen andre data enn vekt.

I antall ryddessteder har vi en gledelig oppgang i Vestvågøy og Vågan. Mens det er ganske uendret i de to minste kommunene.

Antall ryddeaksjoner			
	2011	2012	endring
Moskenes	4	3	-1
Flakstad	5	5	0
Vestvågøy	20	33	13
Vågan	10	19	9
	39	60	21

5.1.3 Antall ryddere

Det er registrert 702 personer i årets ryddeaksjon. Tellingen består som følgende av at man oppgir hvor mange som har vært med på en enkelt ryddeaksjon. Det betyr i praksis at hvis man deltar på to eller flere ryddeaksjoner, så telles man som flere personer.

Antall deltagere			
	2011	2012	endring
Moskenes	74	44	-30
Flakstad	97	47	-50
Vestvågøy	216	402	186
Vågan	82	209	127
	469	702	233

Det er 233 personer mer enn i fjor, og økningen kommer fra Vestvågøy og Vågan, hvor antall ryddeaksjoner har økt betraktelig. I hvilken grad skoler engasjerer seg, har stor innvirkning på dette tallet.

5.2 Resultat Ocean Concervency/Hold Norge Rent

Totalt ble det registrert nesten 33 000 enheter på skjema, og da vet vi at trevirke (rent) i svært liten grad er medregnet, men heller blir samlet sammen til senere bålbrenning, eller brent under oppryddingen.

For øvrig ble det meldt om at det var mindre nytt avfall på yttersiden av Lofoten. Der det ble ryddet i fjor har det ikke kommet så mye nytt til, som eksempelvis i Horndalen, hvor ryddegjengen har ryddet videre ved siden av det som var, siden det da var lite nytt der de hadde plukket i fjor.

På innersiden av Lofoten, derimot, kom Berit med full kraft og det er til tider mye mer enn det som var i fjor. Spesielt mange små plastbiter som ligger igjen i tangen som ble kastet opp land, samt samler seg i viker i flosa. Man ser også det at det er mye treverk, siden stormen/storfloa tok med seg noen brygger, og rorbuanlegg. Forsikringsselskapene har for øvrig ingen pott til å rydde opp de bygninger

som de har forsikret og som eventuelt måtte bli tatt av storm og ekstrem vær. Det er grunneier som for det i fjæra, som må ta ansvar.

Dette er listen over 10 på topp funn i Lofoten, i 2012:

	Artikkel	2011	2012	endring
1	Udefinerbare plastbiter	637	7614	6977
2	Tau (under 50 cm)	2715	3896	1181
3	Isopor	253	3596	3343
4	Korker (plast og metall)/lokk	1427	2253	826
5	Tau (over 50 cm)	1297	1912	615
6	Pakkebånd/strips	2425	1742	-683
7	Drikkeflasker(plast)	858	1739	881
8	Plastflasker (mat/husholdning)	2313	1321	-992
9	Bøyer og flottører	439	974	535
10	Plastposer	1175	913	-262

Denne listen er relativt lik den nasjonale listen til Hold Norge Rent, bortsett fra at Lofoten har med plastflasker (mat) og bøyer/flottører på denne lista, men den nasjonale har sigarettfilter og matemballasje/take away med. Lokalt havner disse på henholdsvis 25. og 12. plass.

5.2.1 Privat avfall

Tabellen viser hvilket privatavfall som er registrert rundt om på strendene og kystsone i Lofoten

	Moskenes	Flakstad	Vestvågøy	Vågan	Sum	Endring fra 2011
PRIVATAVFALL						
Engangstallerken, bestikk, kopper, glass	22	102	258	107	489	292
Plastposer	24	26	631	232	913	-262
Ballonger	1	12	15	5	33	19
Drikkeflasker(plast)	288	165	874	412	1739	881
Glassflasker	11	24	190	139	364	-70
Drikkebokser	12	11	118	62	203	-58
Korker (plast og metall)/lokk	221	320	1337	375	2253	826
Sko	21	34	114	53	222	75
Udefinerbare plastbiter	681	450	5141	1342	7614	6977
metallringer fra øl- og brusbokser	2	0	70	12	84	51
matemballasje/takeaway/	63	222	177	53	515	291
Sugerør/rørepinne	14	0	83	28	125	86
Patronhylster	28	250	207	66	551	381

Leker	3	23	55	26	107	-12
Klær	4	0	38	65	107	33
Six-pack holder av plast	1	5	41	6	53	47
Papirposer	0	0	63	5	68	-4
Plastflasker (mat/husholdning)	142	285	539	355	1321	-992
Engangsgriller	4	0	23	0	27	20

Når man ser på tallene er det først og fremst gledelig å se at antall plastposer har gått ned med hele 262 stykker siden fjoråret. Etterhvert vil fremtidens målinger si noe om dette er tilfeldig eller en trend. Og det på tross av at det er flere ryddesteder. Det er også gledelig å se at det er registrert relativt få engangsgriller (ikke standard kategori i fjor). Antall glassflasker og drikkebokser går også ned.

Når det gjelder drikkeflasker og plastflasker, ser man at differansen er relativt lik, og det er usikkert om dette kan skyldes feilregistrering – da det ved pilotryddingen i fjor vår, ikke stod "mat" i parentes på spørreskjema, og siden totalen ble ganske lik.

Det er en stor økning med 292 flere enheter engangsdekketøy og 291 flere enheter matemballasje/ take away, og det samme gjelder antall telte korker og lokk. Mange av disse korkene er bruskorker, men også lokk til kaffeglass er ofte å se.

Man ser også at patronhylster øker kraftig. Udefinerte plastbiter er ny kategori av året, og grunnen til at vi har et tall fra i fjor er at flere førte de på som funn under "andre funn". Det er uendelig mange av dem, cirka et par kvadratcentimeter store, i myk plast og hardplast.

Og hvem i all verden er det som mister alle de skoene?

5.2.2 Fiskeriutstyr

Tabellen under er kalt fiskeriutstyr og dekker marint avfall fra fiskerirelatert virksomhet.

	Moskenes	Flakstad	Vestvågøy	Vågan	Sum	Endring fra 2011
FISKERIUTSTYR						
Agnemballasje/bokser	7	0	35	18	60	-33
Oppvaskmiddelflasker	73	34	256	99	462	-165
Bøyer og flottører	139	304	458	73	974	535
Teiner	0	0	7	2	9	1
Kasser	39	29	93	47	208	64
Fiskesnøre	8	202	117	28	355	266
Fiskekroker	0	1	4	0	5	-7
Pakkeband/strips	39	226	1265	212	1742	-683
Garn	33	206	120	18	377	182
Lyspærer	11	28	65	48	152	36

Olje-/bensinkanner	69	208	142	82	501	193
Paller	1	1	40	30	72	-7
Presenninger/plastduker	11	203	71	30	315	-117
Tau (under 50 cm)	167	414	2661	654	3896	1181
Tau (over 50 cm)	112	278	1314	208	1912	615
Isopor	100	271	2506	719	3596	3343

Det som fortsatt overrasker, er at man faktisk finner 152 lyspærer (!) i ryddeaksjonen, at lyspærene havner i sjøen er merkelig, for dette er ikke noe man har med på tur og blir forlatt slik som for eksempel matemballasje.

Det er gledelig å se at det er færre oppvaskmiddelflasker og pakkebånd/strips. I kjølvannet av fjorårets aksjon ble det avdekket, og muntlig bekreftet fra flere hold at oppvaskmiddel brukes for å fjerne mindre oljesøl etter båter. Såpen gjør vannhinnen svak, og oljen faller ned i vannet i stedet for å synes på overflaten. Men selv om antallet har gått ned, er det fortsatt et høyt tall, med 462 stykker registrert.

Det er funnet flere garn enn i fjor, men det kan også bety at man har vært grundigere med å skjære løs/grave frem sanden og jordmonnet (dette ble blant annet prioritert på RIB-turen til LAS), samt at flere strender ble ryddet.

Funnet av olje- og bensinkanner øker også, samt tau. Det er imponerende at det er telt nesten 4000 små taubiter i årets aksjon, over 1000 mer enn i fjor. I tillegg har lange tau økt kraftig.

Isopor er ny kategori av året for Lofotens del, og funnene er store her også. Det er imidlertid stor variasjon på størrelsen på isoporen siden den lett faller fra hverandre, finnes også små biter, og opptil en kubikk store. På landsbasis er det registrert nesten 15 000 stykker i årets Strandryddeaksjon.

5.2.3 Hygiene og Røyk

Antall registrerte hygieneartikler utgjør en heller liten del av det totale marine avfallet som er samlet inn, men det er ganske urovekkende at man finner så mange sprøyter. Veldig mange av de er funnet på Horndalstranda, og den ligger ganske øde til, slik at dette må ha kommet med havet. Men hvem kaster sprøyter i havet?

Av røykeartikler, savnes rapportering med snusbokser, for det er erfaringsmessig flere av de enn av tobakk og røykpakker. Det er mulig at det ligger noen snusbokser innbakt i det tallet vi har fått, siden snus er tobaksrelatert.

	Moskenes	Flakstad	Vestvågøy	Vågan	Sum	Endring fra 2011
RØYK OG HYGIENE						
Sigaretter/filter	3	0	126	28	157	117
Lightere	26	59	161	42	288	169
Tobakk- og røykpakker	2	31	34	15	82	34
Kondomer	0	0	9	1	10	7
Bleier	0	3	16	0	19	7
Sprøyter	5	100	20	9	134	117
Tamponger	0	0	10	0	10	-3

Kondomer og bleier er det ikke så mange av, heldigvis – men det er jo litt interessant å se at 8 kondomene ble funnet på samme sted (hvor det, uten sammenligning for øvrig, med relativt jevne mellomrom også dumpes litt avfall), ved Skreda i Vestvågøy.

5.2.4 Dumpet avfall

At noen faktisk setter fra seg et kjøleskap på en rasteplass, eller dumper det på havet som vi fikk en rapport om i fjor, er relativt ubegripelig. Det tyder på at det fortsatt er behov for informasjon om at det er gratis å levere elektriske artikler hos forhandler og på miljøstasjon. Og kanskje spesielt for tilreisende og fremmedarbeidere som ikke kjenner godt til norsk kultur.

	Moskenes	Flakstad	Vestvågøy	Vågan	Sum	Endring fra 2011
DUMPET AVFALL						
Hvitevarer	0	0	6	3	9	4
Elektriske artikler	0	0	19	7	26	24
Batterier	0	0	23	4	27	-19
Byggematerialer	25	15	117	88	245	-131
Bildeler/biler	3	0	24	4	31	18
Dekk	5	13	40	11	69	24
Oljefat	3	4	11	1	19	7

Av tabellen ser man også at antall elektriske artikler har økt med 24. Også bildeler/biler og dekk har økt. På dekkretur sine websider opplyses det at det er 100% retur på bildekk i Norge i dag, så dette må muligens være av noe eldre årgang. Og det er for øvrig ikke bare bildekk, men også i størrelsen store maskiner og små trillbåredekk.

Når det gjelder byggematerialer, så blir dette oftest brent der dette er rent trevirke. Og siden det ikke blir tellet, men blir brent under ryddeaksjonen, eller lagt tilside for at turgåere kan brenne bål siden, så er dette tallet overhode ikke representativt.

5.2.5 Andre funn

Det ble selvsagt meldt om andre funn i år også, og noen av de samme går igjen fra i fjor. Vi har valgt å ta med disse fire, da 3 av dem også var med i fjor, og det er meldt om ganske mange funn, selv om disse kategoriene ikke står i standard skjema. D.v.s. at de reelle funnene trolig er mye større. Så får det være et innspill til eventuelle evalueringer av dagens skjema.

	Moskenes	Flakstad	Vestvågøy	Vågan	Sum	Endring fra 2011
Andre funn						
Brøytestikker	0	21	7	4	32	13
Sprayboks	0	0	6	4	10	-13
Plastrør	6	10	17	10	43	15
q-tips	0	0	69	0	69	

I tillegg ble det også funnet oppvaskbørste, gravlykter, melkekartong, telys, tape (farget og gaffa) og landsbruksplast, for å nevne noe.

Spraybokser er det også en del av, her ser dere blant annet en "verktøykasse på boks", og tidligere har man også funnet deodorantspray.

Svarte rør ser man eksempler på både i fjor og i år. Hvor kommer disse fra tro?

Foto: H. Solhaug

6 Konklusjon

Erfaringene fra årets strandryddeuka viser at det er stort engasjement blant lokalbefolkningen etter å få ryddet marint avfall. Det viser at folk flest er opptatt av hvordan de har det rundt seg, og man ved hjelp av tilrettelegging og informasjon får utrettet ganske mye. Det betyr også håp – håp for naturen vår.

Og håp er godt å ha med seg når vinterstormer som Berit etterlater en million små plastbiter langs vår kystlinje, på god tur på veien til å bli mikroplast. Det minner oss om at plastforsøpling spesielt, er et enormt og globalt miljøproblem, og at man har en kjempejobb å gjøre for å få ryddet opp i dette. Det derfor av stor viktig at man klarer å identifisere kildene, og få jobbet med det. Det kan være spesielle bransjer, slik som fiskeribransjen med mye garn, kavler, bøyer og trålposer, men også situasjoner/forbrukeradferd er viktig å ta med. En samtale med en representant for miljøpatruljen i Kabelvåg hentydet at det ble kastet mye mer i helgene, av flasker, bokser, sneiper – dvs. etter festlige sammenhenger. Et annet område er turister og tilreisende både til lands og til vanns. Småbåthavner/gjestehavner er en flaskehals hva avfallshåndtering angår, og både liten kapasitet og mangel på kapasitet er noe som må vurderes her.

Vi skulle også gjerne visst mer om hva fiskere og andre som ferdes på havet opplever, en fisker var innom og fortalte at han hadde fanget en torsk med en halv PET-brusflaske i magen. Og kanskje er den idé å undersøke det mer, men det er ikke LAS sitt bord!

I Lofoten varte Strandryddeuka ekstra lenge i år. Et par ryddeaksjoner ble lagt på is inntil vi hadde finansiering av transport på plass. Takket være økonomisk støtte fra Nordland fylkeskommune, vil også Vestervika og Fallkråa bli ryddet i år.

En ekstra takk til alle som har bidratt med rydding av marint avfall i Lofoten 2012